

REMISSYTTRANDE

Regeringskansliet

2021-12-21

Dnr 0379/21

Er referens: Christina Söderberg

Remissyttrande över Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten Öppna insatser utan samtycke

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten *Öppna insatser utan samtycke* på remiss. (Rapport till regeringens uppdrag S2019/0472/FST).

Författningsförslag att ta ställning till

Socialstyrelsen har haft i uppdrag att lämna två författningsförslag rörande öppna insatser för barn utan vårdnadshavares samtycke och bedöma om förslagen bör genomföras. Uppdraget innebär att förslagen ska formuleras oavsett Socialstyrelsens ställningstagande till dem. Det ena rör socialtjänstlagen, det andra lag med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),

Förslaget innebär att åldersgränsen för att få öppna insatser enligt socialtjänstlagen utan vårdnadshavarens samtycke sänks från 15 till 12 år. Enligt Socialstyrelsens bedömning bör detta förslag genomföras.

Även Brå tillstyrker förslaget. Det ökar socialtjänstens möjligheter att ta hänsyn till barnets behov och önskemål i situationer när vårdnadshavare motsätter sig en öppen insats som barnet samtycker till. Brå vill dock understryka det som tas upp i betänkandet, nämligen att vid bedömningen av om en viss insats är lämplig i det enskilda fallet måste man utreda både om barnet har behov av insatsen och om insatsen kan ges på ett sådant sätt att barnets situation i hemmet inte försvåras, till exempel genom att barnet hamnar i en lojalitetskonflikt.

Förslag till lag om ändring i lagen i § 3 LVU.

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga utökas till att beslut om öppna insatser också ska omfatta förhållanden i hemmet (§ 3 LVU).

Detta förslag innebär att möjligheten att ge unga öppna insatser enligt LVU utökas så att de kan ske på grund av missförhållanden i hemmet, och inte bara som idag på grund av barnets eget beteende, till exempel brottslighet. Det förslaget avstyrks av Socialstyrelsen.

Detta förslag är enligt Brås mening svårare att ta ställning till, eftersom det mer tydligt har både för- och nackdelar – vilket redovisas i utredningen. En positiv sak skulle kunna vara att om en insats grundar sig på LVU och inte på SoL minskar barnets ansvar för insatsen och risken för lojalitetskonflikter minskar. Å andra sidan kan en sådan insats bidra till att förlänga en ohållbar hemsituation och göra barnet till ”problembäraren” när det i själva verket är hemförhållandena som är grundproblemet.

Om föräldrarna saknar omsorgsförmåga och inte samtycker till insatser för att förbättra den, då torde en placering utanför hemmet var det mest adekvata.

Brå skulle önskat att utredningen gjort en vidare analys av förslaget, som också inrymt möjliga fördelar med öppna insatser för barnet vid brister i hemmiljön, som alternativ till en placering. Detta med hänsyn till att vård utom hemmet är en ingripande insats med varierande resultat. Brå skulle önskat ett fylligare underlag kring i vilka situationer som lite äldre barn i dag omhändertas på grund av bristande hemförhållanden och i vilka av de fallen som en öppen insats enligt LVU hade kunnat vara ett bra alternativ.

Sammantaget anser Brå att det saknas det tillräckligt underlag i utredningen för att Brå ska kunna bedöma effekterna av den föreslagna utvidgningen av LVU. Brå avstår därför att ta ställning till förslaget.

Detta yttrande avges av generaldirektör Kristina Svartz efter föredragning av Christina Söderberg. I beredningen har deltagit Stina Holmberg.